

ЦАРСТВО
БЪЛГАРИЯ
В ЦВЯТ

АЛБУМ СЪС 150 ФОТОГРАФИИ

THE TZARDOM OF BULGARIA

IN COLOUR

ALBUM WITH 150 PHOTOGRAPHS

БЪЛГАРСКА ИСТОРИЯ

- © Мартин Чорбаджийски, автор на текстовете
- © Георги Караманев, редактор
- © Янко Илиев, снимки – ретуш и цвят, превод на английски език
- © Николета Бойчева, графично оформление и корица

София, 2020 г.

- © Martin Chorbadzhiyski, Author of Text
- © Georgi Karamanev, Editor
- © Yanko Iliev, Photo Retouch and Colourisation, Translation from Bulgarian
- © Nikoleta Boycheva, Graphic Design and Cover

Sofia, 2020

ISBN: 978-619-7496-53-6

ЦАРСТВО
БЪЛГАРИЯ
В ЦВЯТ

АЛБУМ СЪС 150 ФОТОГРАФИИ

THE TZARDOM OF BULGARIA
IN COLOUR

ALBUM WITH 150 PHOTOGRAPHS

София
2020

СЪДЪРЖАНИЕ

CONTENTS

ПРЕДГОВОР – 6

FOREWORD – 7

I

Българското село – 9
The Bulgarian Village – 9

II

Архитектура и градска среда – 27
Architecture and Urban Environment – 27

III

Случки и събития – 45
Happenings and Events – 45

IV

Дейци на науката и изкуството – 67
Scientists and Artists – 67

V

Революционери и комити – 85
Revolutionaries and Committee Members – 85

VI

Политици, държавници и дипломати – 101
Politicians, Statesmen and Diplomats – 101

VII

Военачалници и пълководци – 119
Warlords and Commanders – 119

VIII

По фронтовете – 139
At the Fronts – 139

IX

Царското семейство – 159
The Royal Family – 159

ПРЕДГОВОР

Времето е като безжалостна стихия, която помита всичко пред себе си, и още преди да се осъзнаем, историята на големите успехи и поражения се забравя, събитията стават просто поредица от факти и цифри, някога ярките спомени избледняват. И колкото повече се отдалечаваме от една епоха, толкова повече страниците на нейните дебели томове се посипват с прах, за да бъдат изместени от тези на следващите времена.

Всяка епоха обаче крие своите важни спомени. Да, човек не е сътворил миналото преди него, но то все пак му е оставило наследство, гало му е завет. А това означава и определена отговорност към миналото и към разбирането на този завет.

Сред всички тези епохи, в наши дни все по-често се преоткрива тази на Царство България, но именно неговите спомени сякаш продължават да са овехтели, да избледняват. Освен черно-белите снимки, десетките документи и свидетелства, няколко редки звукозаписа и разказите на нашите деди, като че ли се губи живият образ на онази епоха, свързана с толкова емблематични за нашата история събития – колкото славни, толкова и трагични.

Затова ние, от „Българска история“ и „Royal Bulgaria in Colour/Царство България в цвят“, обединихме усилията си, за да създадем този първи по рода си албум с оцветени фотографии от времето на Царство България. Той си поставя амбициозната цел да възкреси от пепелищата на забравата, да избърше натрупалия се прах и да вдъхне живот и цвят на една избледняла, а иначе толкова пъстра епоха.

Надяваме се това издание за вас да се превърне в жива врата към онова време, в една нишка между настоящето и миналото. Албумът „Царство България в цвят“ ще ви пренесе през отделните периоди, ще ви покаже различни страни от живота на възродена България. Ще видите познатите лица на държавници, военни, революционери, на монарсите и техните семейства. Но също и обикновените хора – ще се разходите из простия, но изпълнен с чистота живот на българското село, ще прекрачите прага на новите български градове, изживели коренна промяна, ще си припомните някои от най-значимите случки и събития, а заедно с тях ще научите и за други, по-неизвестни, които обаче ще ви помогнат да усетите и разберете духа на онова време. Ще преминете и през страшния, но славен път на българския войник на фронта.

Вярваме, че оживелите фотографии от Царска България ще помогнат никога да не избледнява споменът за тези красиви и важни за родината ни времена и той да бъде поет от следващите поколения.

FOREWORD

Time is like a ruthless force which sweeps away everything in its path, and before we even realise, the history of great victories and defeats is forgotten, historical events become just a sequence of facts and dates, while the once vivid memories begin to fade away. The further we move away from a certain period, the more dusty its thick volumes become, until they are eventually replaced by those of the subsequent times.

Nevertheless, every age has its own significant memories. Naturally, one cannot alter the past, yet it has left us a heritage and a testament which implies a responsibility towards the past and towards understanding its testament.

Nowadays, the period of the Bulgarian Tzardom is being continuously rediscovered and popularised but in spite of this, it seems that its memories continue to fade away. Apart from the black and white photographs, the dozens of documents and testimonials, the few rare voice recordings and the tales of our predecessors, we are unable to experience the liveliness of this emblematic period of our history, dotted with both glorious and disastrous events.

That is why we, Bulgarian History and Royal Bulgaria in Colour, have joined our efforts, in order to create this unique photo album which features colourised photographs of the time of the Tzardom of Bulgaria. We have set the ambitious goal of resurrecting this bright era from the ashes of oblivion, by breathing life and colour to the gray and discoloured images of our past.

We hope that this book will become a link, entwining both the present and the past together into one. The album "The Tzardom of Bulgaria in Colour" will take you through the different time periods and show you different aspects of life within reborn Bulgaria. You will see the faces of notable statesmen, military commanders, revolutionaries, monarchs and their families, but also those of the ordinary people. You will stroll through the simple and pure life of the Bulgarian villages, you will cross the streets of the new Bulgarian towns which have undergone radical changes. You will be reminded of some of the most significant events and solemn occasions of the time and along with them – some lesser-known ones, which will enable you to thoroughly grasp the spirit of the era. You will follow the harsh, yet glorious path of the Bulgarian soldiers on the front lines.

We believe that the photographs, which we have brought to life, will enable us and the future generations to preserve the memory of these important and sublime moments of our national history so that they may never fade away.

I

Българското СЕЛО

The Bulgarian Village

Младо момче,
с. Дряновец, Разградско

В първите десетилетия след Освобождението България е преобладаващо селска страна. По-голяма част от младото ѝ население живее в селата, а по среден брой родени от една жена деца те сериозно изпреварват градовете.

A young boy,
Village of Dryanovets, Razgrad Region

In the first few decades after its Liberation, Bulgaria was predominantly a rural country. Most of its younger population lived in villages, and, on average, the amount of child births within the rural areas greatly exceeded that within the urban areas.

**Селянин с магарето си сред снопове
жито и сено,
с. Абланица, Неврокопско***

В българското село земеделието е най-важният отрасъл, макар в по-големите села делът на занимаващите се с него да е значително по-малък. През годините броят на работещите в земеделието прогресивно се увеличава не само в селата, а и в по-малките градчета.

* Селата и областите са написани според старите административни деления и названия.

**A peasant and his donkey among
bundles of hay,
Village of Ablanitsa, Nevrokop Region***

In the rural areas, agriculture was the most important sector of life, although the share of those engaged in it was much smaller in the larger villages. Over the years the number of agricultural workers had been steadily increasing, not only within villages but also within the smaller towns.

* The village names and regions are indicated based on the old administrative divisions and their historical names.

Оран, Калоферско

Модернизацията в селата върви много бавно, в земеделието все още се прилагат старите методи. Така например, за оран се използва основно плуг, теглен от животни. За това забавяне силно допринася разпокъсаността на земята – съществуват множество малки по територия стопанства. От друга страна, това създава силна връзка на селянина със земята, с животните, които му помагат в нейното обработване, и е фактор за поддържане на социалната спойка в общността.

Ploughing, Kalofer Region

Modernisation in the villages was a slow and difficult process. The vast majority of the agricultural labour was conducted using the outdated, centuries-old manual methods. For example, ploughing was performed exclusively using cattle or horse drawn ploughs. The major contributor to the delay was the fragmentation of the agricultural land as it was divided into numerous small farms and allotments. On the other hand, this very fragmentation created a strong and lasting bond between the average peasant and his land, thus becoming a crucial factor in the preservation of the social structure within the community.

Буене на масло,
с. Говедарци, Самоковско

Нововъведенията няма как да проникнат бързо, особено като се има предвид, че старите оръдия на труда се използват от векове. Но мудното им навлизане, заедно с многото работа в селското стопанство, са сред причините за по-високата раждаемост в селата.

Churning butter by hand,
Village of Govedartsi, Samokov Region

Technical innovations and automation of labour were rare, taking into consideration that the old manual tools and techniques had been used extensively for centuries. The slow and costly introduction of machines and automated tools, coupled with the extensive manual work required in the field, were the key factors which contributed to the higher birth rates within the rural areas.

Жътва, с. Нейково, Котленско

Въпреки бавния напредък, в българското село постепенно проникват машините. Тяхната поява променя характера на селското стопанство, а освобождаването им от мита е допълнителен стимул да се разпространяват. Например при жътвата традиционните сечища като сърпа и косата са заместени от машинното жънене. Но не напълно. Тяхната употреба продължава из планинските местности, а също така и редом с машините.

Harvest, Village of Neykovo, Kotlen Region

Despite the overall slow progress, machines were gradually increasing in numbers within the villages. Their introduction was changing the very nature of agriculture at a national level and this was duly realised by the introduction of an exemption from import tax for the agricultural machines and tools, as an additional incentive for the industrialisation of rural areas. During harvest, for example, traditional manual tools such as sickle and scythe were replaced by machines, yet not in their entirety. The use of manual tools continued extensively, especially in the rural mountainous areas, where these have been utilized alongside agricultural machines for decades.

Фабрика за производство на розово масло, Карловско

Добиването на розово масло е един от най-печелившите земеделски поминъци. Броят на околните, които произвеждат розово масло, се увеличава, като център на тази дейност е Розовата долина между Казанлък и Клисурска. За Карлово и околността му маслодайната роза е начин да се компенсира упадъкът на занаятите. Българската държава се налага като най-големия производител на розово масло, а в долината се появяват и представители на чуждестранни компании.

Rose Oil Factory, Karlovo

The production of rose oil is one of the most profitable agricultural livelihoods. The number of rose oil distilleries was increasing nationally and the so called *Rose Valley*, situated between the towns of Kazanlak and Klisura, was (and still is) the centre of this industry. For the inhabitants of Karlovo and its surroundings, the cultivation of roses was a way to compensate for the decline of traditional hand crafts. Consequently, the Bulgarian state had established itself as the largest producer of rose oil, which quickly attracted the attention of foreign companies whose trade representatives started appearing in the *Rose Valley*.

Низане на тютюн,
с. Бачково, Пловдивско

Тютюнът също е доходоносна земеделска култура за българската икономика, особено в Южна България и Родопите. С известни изключения тютюневите площи и приходите от тях се увеличават през целия период, като началото на този разцвет е в края на XIX век.

Stringing of tobacco leaves,
Village of Bachkovo, Plovdiv Region

Tobacco is also a lucrative agricultural crop for the Bulgarian economy, especially in Southern Bulgaria and the Rhodopes. With certain exceptions, the areas of tobacco cultivation and its revenues had been steadily increasing throughout the period, whose heyday started at end of the nineteenth century.

Захранване на млади агънца, с. Виден, Казанлъшко

Освен земеделието, животновъдството е другият основен поминък в българското село. Връзката му със земеделието помага за неговото разрастване. Най-много се отглеждат овце и кози, от едрия добитък най-разпространени са говедата заради нуждата да бъдат използвани за обработване на земята и торене на посебите.

Feeding young lambs, Village of Viden, Kazanlak Region

Apart from agriculture, animal husbandry was the other major livelihood of the Bulgarian village. Its direct link to agriculture helped its growth. Sheep and goats were the most common types of animals being bred, while breeding cattle retained its importance due to the need of cattle-drawn ploughing and fertilisation of crops.

Вдовица разплита кълбо прежда, с. Черна

Старите форми на труд не изчезват лесно, дори и във времената на големи нововъведения. След Освобождението появяващите се една след друга текстилни фабрики променят начина, по който се правят дрехи. Бавните темпове на индустриализация и силното селско стопанство обаче спомагат за съхраняването на по-остарели методи като прегенето на ръка, запазено дори до наши дни.

A widow unravels a ball of yarn, Village of Cherna

The traditional forms of manual labour were difficult to abandon, even in times of great innovation and automation. After the Liberation of 1878, textile mills started appearing one after the other. This drastically changed the way clothes were being manufactured nationally. Nevertheless, the relatively slow pace of industrialisation and the strong cultural influence of agriculture within the Bulgarian society aided the preservation of traditional crafts, such as hand-spinning of wool into yarn.

